

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Čínské polyfonní znaky v novinovém textu

Chinese Polyphonic Characters in a Newspaper Text

Olomouc 2018, Radim Frydrych

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Tereza Slaměnková Ph.D.

(Kopie zadání diplomové práce)

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškeré použité
prameny a literaturu.

V Olomouci dne Podpis

Anotace

Příjmení a jméno autora: Radim Frydrych

Název katedry a fakulty: Katedra asijských studií, Filozofická fakulta

Název diplomové práce: Čínské polyfonní znaky v novinovém textu

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Tereza Slaměnková Ph.D.

Počet znaků: 81 563

Počet stran: 48

Počet zdrojů: 31

Klíčová slova: analýza, čínské znakové písmo, novinový text, polyfonní znaky, segmentální složení čínské slabiky

Předmětem zkoumání této práce jsou znaky, které jsou nositeli většího počtu výslovností. Dosavadní výzkumy se zabývaly polyfonními znaky pouze v rámci znakového inventáře v moderní čínštině. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a analytickou. V analytické části byla provedena analýza korpusu obsahujícího 37 450 čínských znaků. Cílem práce bylo zjistit celkové zastoupení polyfonních znaků v novinovém textu, zkoumat tyto znaky z hlediska rozdílného počtu výslovností a změn v segmentální struktuře čínské slabiky. Na závěr analytické části byly výsledky porovnány s dosud provedenými analýzami znakového inventáře moderní čínštiny. Z komparace vyplývá, že lze pozorovat významné rozdíly v zastoupení a charakteru polyfonních znaků v inventáři moderní čínštiny a v zastoupení v souvislém čínském textu.

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí mé bakalářské diplomové práce Mgr. Tereze Slaměnikové Ph.D. za její velkou ochotu, trpělivost a cenné rady při vedení mé bakalářské diplomové práce.

OBSAH

Anotace	4
Seznam zkratk	8
Ediční poznámka.....	9
1. ÚVOD.....	10
2. TEORETICKÁ ČÁST	12
2.1 Čínské znakové písmo.....	12
2.1.1 Grafická struktura a etymologie čínských znaků	13
2.1.2 Počet čínských znaků	14
2.2 Vztah mezi grafickou, významovou a zvukovou složkou znaku	15
2.2.1. Segmentální složení čínské slabiky	16
2.3 Polyfonní znaky	18
3. ANALYTICKÁ ČÁST	22
3.1 Způsob zpracování	22
3.2 Využití slovníky	23
3.2.1 Problémy při práci se slovníky	25
3.3 Korpus.....	26
3.3.1 Specifika korpusu	27
3.4 Ukázka tabulky a korpusu	28
3.5 Analýza polyfonních znaků.....	30
3.5.1 Klasifikace na základě rozdílného počtu výslovností	31
3.5.2 Klasifikace na základě celkového počtu uplatněných výslovností.....	33
3.5.3 Kategorizace na základě prominence uplatněných výslovností	35
3.5.4 Srovnání prominence výskytu polyfonních znaků v textu a v repertoáru	36
3.6 Analýza výslovností z hlediska složení slabiky.....	37
3.6.1 Změna typu T	38
3.6.2 Změna typu I	39
3.6.3 Změna typu F	39
3.6.4 Změna typu IF	40
3.8 Komparace výsledků.....	40
4 ZÁVĚR.....	43
Resumé	45
Seznam literatury	46
Seznam příloh	48

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Zastoupení polyfonních znaků z hlediska různých slovníků. Zdroj: (MA, 2013: 85)	20
Tabulka 2: Počet výslovností polyfonních znaků ve skupinách znaků podle jejich frekvence výskytu. Zdroj: (YANG, 2008: 160)	21
Tabulka 3: Typ změny mezi výslovnostmi u polyfonních znaků z hlediska skupin frekvence výskytu. Zdroj: (YANG, 2008: 160)	21
Tabulka 4: Počet jednotlivých výslovností v rámci repertoáru.....	31
Tabulka 5: Srovnání počtu výslovností z hlediska zastoupení v textu, repertoáru a v inventáři .	33
Tabulka 6: Průměrný počet uplatněných výslovností v textu	35
Tabulka 7: Druh uplatněných výslovností	36
Tabulka 8: Počet výslovností podle jejich uplatnění v textu.....	37
Tabulka 9: Porovnání typu odlišností z hlediska složení čínské slabiky.....	38
Tabulka 10: Srovnání celkového počtu výslovností z hlediska textu a inventáře	41
Tabulka 11 : Srovnání typu odlišností struktury polyfonních znaků	42
Obrázek 1: Ukázka repertoáru polyfonních znaků	29
Obrázek 2: Ukázka analyzovaného textu	30

Seznam zkratek

XZ – 新华字典 – xīnhuá zìdiǎn – Slovník Xinhua

XHC – 现代汉语词典 – xiàndài hànyǔ cídiǎn – Slovník moderní čínštiny

DZ – 现代汉语多音字规范字典 – xiàndài hànyǔ duōyīnzì guīfàn zìdiǎn – Normativní slovník polyfonních znaků

Ediční poznámka

V této práci je k přepisu čínských znaků použita oficiální čínská standardní transkripce 拼音 *pīnyīn*. Transkripce je pro odlišení od ostatního textu psaná kurzívou. Čínské znaky jsou uvedeny ve zjednodušené podobě.

1. ÚVOD

Čínský jazyk představuje mateřskou řeč pro každého šestého člověka na planetě zemi. Tento jazyk je však stále pro značnou část světa jednou velkou neznámou. Za tento dojem mohou bezesporu čínské znaky, které vzbuzují pocit, že čínština je jazyk, který je téměř nemožné se naučit. Pro ty, kterým se podaří proniknout do tajů čínského znakového písma a naučí se ho ovládat, si čínština připraví další překážku, kterou představuje čtení těchto znaků. Při běžné konverzaci je tato schopnost daleko důležitější než znalost velkého počtu znaků. Čínština je jazyk, kde i pouze jedna slabika je nositelem významu, a proto tento fakt klade velký důraz na správnou výslovnost každé slabiky. V opačném případě může velmi snadno dojít k překroucení významu. Spolu se správnou výslovností slabiky jdou ruku v ruce i tóny, protože čínština je jazyk tónový. Bylo by však snadné, kdyby se s jedním znakem pojila jen jedna výslovnost a jen jeden tón. Na základě tohoto kritéria lze říci, že v čínštině se vyskytují dva druhy znaků. Prvním typem znaků jsou ty, kdy se s jedním znakem skutečně pojí pouze jedna zvuková realizace. Druhou skupinu tvoří tzv. znaky polyfonní, ke kterým se váže dvě a více zvukových realizací.

Ve své práci se budu zabývat výskytem a složením polyfonních znaků zastoupených v souvislém čínském textu. Souvislý text pro mou práci představuje novinový text. Polyfonní znaky lze analyzovat z hlediska čtyř základních aspektů. První aspekt představuje rozdílný počet výslovností vyskytujících se u konkrétních znaků. Druhý aspekt je prominence uplatněných výslovností v textu. Třetí aspekt představuje odlišná zvuková realizace jednotlivých výslovností u konkrétního znaku a čtvrtým aspektem je celkové zastoupení polyfonních znaků v textu. Cílem mé práce je zaměřit se na všechny tyto aspekty, přičemž provedu jejich komparaci s dosud provedenými analýzami, které doposud zkoumaly polyfonní znaky pouze z hlediska inventáře znaků moderní čínštiny. Mou hypotézou je, že poměrné zastoupení polyfonních znaků v běžném textu bude vyšší než jejich poměrné zastoupení v jazykovém inventáři.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části stručně popíši charakteristické rysy čínského znakového písma. Dále rozeberu strukturu čínské slabiky a všechny její složky. V teoretické části se také budu věnovat vztahu mezi zvukovou realizací znaku, jeho grafickou podobou a významovou složkou. Významnou pozornost budu věnovat teoretickému popisu polyfonních znaků včetně představení dosud

provedených analýz znakového inventáře. Druhou část práce představuje analýza mého korpusu. Na začátku analytické části uvedu informace a důležité poznámky ke zkoumanému textu. První aspekt, který budu zkoumat, bude rozdílný počet výslovností u polyfonních znaků. Tyto výsledky následně porovnáám s dosud provedenými analýzami. V další části se budu zabývat analýzou reálného počtu výslovností vyskytujících se u polyfonních znaků v mém textu. Bude mě zajímat počet uplatněných výslovností z hlediska jejich prominence, tedy to, v kolika případech dochází k realizaci první výslovnosti v pořadí, v kolika druhé a podobně. V této části budu analyzovat i různé kombinace vyskytujících se výslovností u daného znaku a v poslední části analýzy reálného počtu výslovností provedu komparaci. Tuto část jako jedinou nepodrobím srovnání s dosud provedenými analýzami, protože ty mapují pouze celkový počet výslovností u polyfonních znaků v rámci znakového inventáře. Na závěr provedu analýzu typu odlišnosti jednotlivých výslovností polyfonních znaků a jejich poměrné zastoupení v textu. Budu zkoumat v jakém segmentu čínské slabiky dochází v rámci více výslovností k odlišnosti. Zda se mění pouze tón, pouze iniciála, pouze finála anebo shodně iniciála i finála. V poslední části analytické části provedu závěrečnou komparaci mých výsledků s výsledky dosud provedených analýz, jež mapují polyfonní znaky pouze z hlediska zastoupení v rámci znakového inventáře moderní čínštiny.

Sekundární literatura, kterou jsem využíval při zpracování analytické části pochází především od zahraničních autorů, kteří se polyfonními znaky zabývají z hlubšího hlediska. Pro sestavené teoretické části jsem čerpal z knihy B. Kékiho *5000 let písma*, dále pak z publikace D. Uhra *Hanská grammatologie*. Pro představení základních informací o čínských znacích jsem vycházel z knihy L. Zádrapy a M. Pejčochové *Čínské písmo*, dále pak z knihy J. Vochaly a V. Hrdličkové *Úvod do studia sinologie*. K popsání vztahů uvnitř čínského znakového písma jsem čerpal z článku D. Sehnala *Čínské znakové písmo, jeho povaha a vývoj*. Pro popis struktury čínské slabiky byla velkým přínosem kniha H. Třeštíkové *Segmentální struktura čínské slabiky*. Pro vytvoření analýzy jsem čerpal ze dvou publikací se shodným názvem *Moderní čínská grammatologie*, jejímiž autory jsou Ma Xianbin a Yang Runlu.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Čínské znakové písmo

Čínské znakové písmo má za sebou velmi dlouhou historii. Při hledání jejího počátku se dostaneme až do období vlády dynastie Shang (1 600 – 1 046 př. n. l.) 商 *shāng*. Území dynastie Shang se rozkládalo v severní Číně a je první dynastií, jejíž existenci nám dokazují samotné historické artefakty. Mezi nejcennější artefakty patřily části zvířat, na kterých se dochoval starodávný znakový systém. Tyto texty zaznamenávaly věštby a odpovědi na ně, což znamená, že se kromě samotného písma vědcům dochovaly i důležité historické informace. (KÉKI, 1984: 58-61) Pro tyto artefakty se vžil název nápisy na želvích krunýřích a hovězích lopatkách 甲骨文 *jiǎgǔwén*. Velmi pozoruhodným faktem je také to, že věštby jsou psány již plně vyvinutým znakovým písmem. Z tohoto důvodu se odborníci domnívají, že historie čínského znakového písma sahá ještě mnohem dál. Z období vlády následující dynastie Zhou (1045-256 př.n.l.) 周 *zhōu* pochází nápisy na bronzích 金文 *jīnwén*. Ještě za vlády této dynastie se území říše středu rozpadlo na více částí, což způsobilo, že se čínské znakové písmo začalo vyvíjet nejednotně. (KRUPA, a další, 1989: 283) Písmo se zaznamenávalo na různé materiály, od bambusových destiček až po nápisy na kamenných bubnech. V dnešní době je písmo z období vlády této dynastie nazýváno jako větší písmo 大篆 *dàzhuàn*¹. (UHER, 2013: 46) Za vlády dynastií Qin 秦 *qín* (221-206 př. n. l.) a Han 汉 *hàn* (206 př. n. l.-220 n.l.) dochází k důležitým reformám písma. Za období, kdy čínské znaky vypadaly téměř totožně s těmi dnešními je možno označovat přechod mezi dynastiemi Han a Tang (618-907) 唐 *táng*. V této době vzniká vzorové písmo 楷书 *kǎishū*. (SEHNAL, 2002: 26)

¹ Pro označení většího písma se v literatuře můžeme setkat s názvem velké pečetní písmo a malé pečetní písmo. Ve své práci pracuji s termínem, který používá ve své knize *Hanská grammatologie* David Uher (2013). Dle jeho názoru je používání výrazů velké a malé pečetní písmo zavádějící, protože odkazuje pouze k písmu používaném na pečetích.

Čínské znakové písmo se až do 19. století příliš neproměňovalo. V tomto století zaznamenáme první hlasy, jež volaly po zjednodušení a reformách čínských znaků. Existovalo více návrhů na jejich reformu, přičemž jeden z nich se snažil dokonce o zavedení latinky namísto čínských znaků. (KÉKI, 1984: 62) Velmi důležité reformní síly začaly působit po ustanovení ČLR v 50. a 60. letech, kdy došlo ke zjednodušení čínských znaků za účelem usnadnění jejich učení. Od této doby se setkáváme s pojmy zjednodušené znaky, čínsky 简体字 *jiǎntǐ zì* a nezjednodušené znaky, čínsky 繁体字 *fántǐ zì*. V roce 1958 pak byla zavedena fonetická abeceda pinyin. Na vytvoření této abecedy se začalo pracovat v roce 1955, kdy bylo vytvořeno několik návrhů na vytvoření abecedy pro zápis znaků. Tyto abecedy měly ještě více usnadnit psaní čínských znaků a původní záměr dokonce byl, aby jednou úplně nahradily čínské znaky. (VOCHALA, a další, 1989a: 49-52)

2.1.1 Grafická struktura a etymologie čínských znaků

Základní jednotkou čínských znaků je tah 笔画 *bǐhuà*. Šest základních tahů tvoří vodorovný tah, svislý tah, tah seshora doleva dolů, tah seshora doprava dolů, bodový tah a stoupavý tah. Jednotlivé tahy se sdružují do prvků 部件 *bùjiàn*, ze kterých jsou dále tvořeny znaky, přičemž některé znaky mohou být tvořeny pouze jedním prvkem. (ZÁDRAPA, a další, 2009: 67-68)

Znaky lze na základě jejich vnitřní struktury dělit do šesti kategorií, jež popsal Xu Shen 许慎 *xǔ shèn* v knize *Výklad znaků* 说文解字 *shuōwén jiězì*. (KANE, 2009: 39) První skupinu tvoří piktogramy 象形 *xiàngxíng*. Tyto znaky původně reflektovaly tvar daného předmětu, ale postupem času se toto spojení přerušilo. V současnosti je jen málo znaků, u kterých bychom pouhým pohledem bez jakékoliv znalosti dokázali určit, co tyto znaky ve skutečnosti znamenají. V knize *Výklad znaků* se nachází 364 piktogramů, z nichž si do současnosti zachoval přibližnou podobu například znak pro „ústa“ 口 *kǒu*. (WIEGER, 1965: 10) Druhou skupinou jsou symboly 指示 *zhǐshì*. Tato skupina znaků symbolicky odkazovala na význam. Do dnešních dní se jejich podoba také proměnila, avšak stále jsou znaky, jež si svou symboliku zachovaly. Jedním z nich je znak pro „ráno, rozbřesk“ 旦 *dàn*, skládající se ze znaku pro slunce 日 *rì*, které je nad horizontem.

(WILDER, 1974: v.) Další skupinou znaků jsou ideogramy 会意 *huìyì*, u kterých dochází ke spojení více složek za účelem vytvoření nového významu. (SLAMĚNÍKOVÁ, 2013: 28) Čtvrtou skupinu tvoří fonogramy 形声 *xíngshēng*, jež jsou složeny z významové a fonetické složky. (ZÁDRAPA, 2009: 47-56) Kromě těchto čtyř skupin znaků založených na grafické podobě, uvádí Xu Shen ještě další dvě skupiny založené na významové podobnosti. Jedná se o výpůjčky 假借 *jiǎjiè*, které byly vypůjčeny pro zápis jiného významu a variety 转注 *zhuǎnzhù*. (WILDER, 1974: vii.) Vědci si nejsou příliš jistí, které znaky názvem variety Xu Shen označuje. Existují názory, že jde o znaky, které mají shodnou významovou složku. (ZÁDRAPA, a další, 2009: 58)

2.1.2 Počet čínských znaků

Po několika staletích vývoje čínských znaků je v dnešní době velmi složité určit jejich celkový počet. Při bádání po tomto údaji je možno vycházet z několika pramenů, ve kterých se však celkové počty čínských znaků značně rozcházejí. Například ve *Velkém znakovém slovníku čínštiny* 汉语大字典 *hànyǔ dà zìdiǎn* nalezneme celkem 55 000 znaků. Toto vysoké číslo je zkreslené výskytem archaických znaků a také těch, které mají své zastoupení v různých nářečích. Velkou část slovníků tvoří také tzv. různopsaní, což jsou znaky zastupující stejný význam, avšak jejich grafická podoba je značně odlišná. Takových znaků nalezneme například ve slovníku *Kangxi* 康熙字典 *kāngxī zìdiǎn* pocházejícím z 18. století a obsahujícím více jak 47 000 znaků přibližně 40 %. (ZÁDRAPA, a další, 2009: 31)

Je problematické určit celkový počet skutečně používaných znaků. Například Zádrapa (2009: 32) uvádí, že na základě analýzy frekvenčních slovníků lze odhadovat počet skutečně používaných znaků na 10 000, což je však pouze přibližný počet. Všechny tyto znaky jsou obsaženy ve slovníku XZ, který slouží jako normativní slovník při výuce znaků ve školách. 10 000 nejfrekventovanějších znaků lze dále kategorizovat podle frekvence jejich výskytu. Nejméně frekventované znaky spadají do skupiny řídké používaných znaků 罕用字 *hǎnyòng zì*. Řídké používaných znaků je přibližně 3 000. Dále následuje nejpočetnější skupina znaků, ve které se nachází přibližně 7 000 znaků. Tato skupina se nazývá běžně používané znaky 通用字 *tōngyòng zì*. Do skupiny běžně

používaných znaků spadá podskupina často používaných znaků 常用字 *chángyòng zì*, která obsahuje 3 500 znaků. (MA, 2013: 85) Je složité určit celkový počet znaků, které by člověk musel ovládat, aby porozuměl všem textům, s nimiž se dostane do kontaktu. Je pravděpodobné, že takové číslo ani určit nelze.

2.2 Vztah mezi grafickou, významovou a zvukovou složkou znaku

V čínštině existují složité vztahy mezi grafickou, významovou a zvukovou složkou znaku. Nejběžnějším typem znaků jsou ty, kdy jeden znak (grafém), nese zároveň alespoň jeden význam vyjádřený jednou slabikou, tedy jde o jednoslabičný morfém. Taková struktura byla ve staré čínštině běžná téměř u všech znaků. V dnešní době se však z velké části dříve jednoslabičných slov stala slova víceslabičná, to znamená, že dříve samostatná slova dnes vystupují ve spojení s dalším slovem. Staly se z nich tedy vázané morfémy. (ZÁDRAPA, a další, 2009: 38)

Kromě nejběžnějšího vztahu znaku, slabiky a významu narazíme v čínštině také na jiné, méně časté vztahy mezi těmito třemi složkami. Jedná se například o znaky, ke kterými se váže jedna slabika a dva morfémy, což v praxi znamená, že se dvě slova řeknou pouze jako jedna slabika. Jedním z mála takových znaků je například 甬 *béng*, který je nositelem dvou morfémů. Tento znak by se dal rozložit do dvou znaků – záporka 不 *bú* a sloveso „potřebovat“ 用 *yòng*, ve významu „není třeba“. Dále se v čínštině vyskytují znaky, u nichž v určitém případě slabika není nositelem žádného významu. To, že slabika není nositelem významu je běžné například u vypůjčených znaků pro zápis názvu měst a podobně. Je také možné se setkat se s jevem, kdy je znak nositelem významu, ale není samostatnou slabikou. Takovým případem je erizace, která se pojí se znakem 儿 *-r*. (SEHNAL, 2002: 13-19).

V rámci vztahů mezi grafickou, významovou a zvukovou složkou znaku narazíme u 10-20 % z nich na homografii, což v čínštině znamená, že jeden znak je nositelem více morfémů s odlišnou výslovností. Takové znaky jsou označovány jako polyfonní. Výskyt více výslovností u jednoho znaku souvisí s vývojem čínského znakového písma, kdy docházelo k odvozování a vypůjčování již existujících znaků pro morfémy, které do té doby nebyly vyjádřeny žádným znakem. V čínštině se většinou v případě homografie pojí

k jednomu znaku dvě výslovnosti, běžný je však také výskyt znaků se třemi výslovnostmi. Znaky s více jak čtyřmi výslovnostmi se nevyskytují příliš často. (ZÁDRAPA, a další, 2009: 42-43)

2.2.1. Segmentální složení čínské slabiky

Slabika je nejmenší vyslovovaný útvar řeči. Na rozdíl od češtiny a dalších evropských jazyků, kde se důležitost jednotlivých slabik projevuje až při analýze souvislé řeči, v čínštině je tomu naopak. V čínštině se lze setkat se skutečností, že až na několik typů výjimek je každá slabika 音节 *yīnjié* nositelem významu, tedy morfémem 语素 *yǔsù*. Někteří autoři se liší v přístupu k pojmenování čínské slabiky. Například Švarný pracuje s pojmem jednoslabičná báze (ŠVARNÝ, a další, 2014: 25). Čínská slabika se dělí na iniciálu 声母 *shēngmǔ* a finálu 韵母 *yùnmǔ*. Iniciála musí být vždy tvořena souhláskou. Pokud se na pozici iniciály nachází samohláska, je taková iniciála nazývá jako nulová iniciála 零声母 *líng shēngmǔ*. Finála může být tvořena ze tří částí, mediály 韵头 *yùntóu*, centrály 韵腹 *yùnfù* a terminály 韵尾 *yùnwěi*. Na pozici finály vždy musí být zastoupena centrála. (TRÍSKOVÁ, 2012: 59-73)

V čínštině se vyskytuje 21 iniciálních souhlásek. Jsou to *b, p, m, f, d, t, n, l, z, c, s, zh, ch, shi, r, j, q, x, g, k, h*. Z těchto 21 iniciál se pouze iniciální souhláska *n* může vyskytovat jak na pozici iniciály, tak na pozici finály. (VOCHALA, a další, 1989 stránky 37-38) Trísková (2012: 126-180) ve své publikaci popisuje pět skupin iniciálních souhlásek podle místa jejich artikulace. První skupinou jsou labiály, tvořené pomocí rtů. Další skupinou souhlásek jsou dentoalveoláry, které se tvoří pomocí špičky jazyka. Třetí skupinou iniciálních souhlásek jsou apikální postalveoláry, u nichž dochází k artikulaci hřbetem jazyka. Čtvrtou skupinu souhlásek tvoří palatalizované postalveoláry. U těchto souhlásek dochází při artikulaci k pozvednutí hřbetu jazyka k přední části tvrdého patra. Poslední skupinu tvoří veláry, u kterých dochází k artikulaci také hřbetem jazyka, přesněji jeho zadní částí.

Vedle 21 iniciál se v čínštině nachází celkem 35 finál. Finála je ta část slabiky, která zůstane po odtržení iniciály. Ve většině učebnic se používá dělení finál do tří skupin. Prvním typem jsou takzvané jednoduché finály 单韵母 *dān yùnmǔ*. Tyto finály jsou

tvořeny samostatnou samohláskou. Druhou skupinou jsou složené finály 复韵母 *fùyùnmǔ*, jen jsou složeny ze dvou a více samohlásek. Poslední kategorií jsou nosové finály 鼻韵母 *bíyùnmǔ*, u kterých se na konci finály vyskytuje nosovka n/ng. (TRÍSKOVÁ, 2012: 269)

2.2.2.1 Tóny

Čínština je tónový jazyk a tento fakt hraje důležitou roli ve složení čínské slabiky, kdy tóny zásadně ovlivňují význam slov při mluvené řeči. Tento rozdíl je patrný například ve slovech „hrnek“ 杯子 *bēizi* a „přikrývka“ 被子 *bèizi*. Ve standardní čínštině se vyskytují celkem čtyři tóny. První tón je vysoký rovný, druhý je stoupavý z polohluboké polohy, třetí začíná v nižší hlasové poloze a je klesavo-stoupavý a čtvrtý je klesavý z vyšší hlasové polohy do nízké. (ŠVARNÝ, a další, 2014: 27) V čínštině narazíme i na skutečnost, že se u dané slabiky žádný ze čtyř tónů nerealizuje. Takové výslovnosti se nazývají atónové, nebo také atonické.

S atonickou výslovností se lze setkat v mnoha případech. Mezi nejběžnější patří například její výskyt u zdvojování slabik. Toto zdvojování je typické pro označení rodinných příslušníků. Například ve slově „otec“ 爸爸 *bàba* nebo ve slově „mladší sestra“ 妹妹 *mèimei*. V těchto případech si první slabika ponechává svůj tón, zatímco se druhý tón změní na neutrální. Dále lze narazit na atonickou výslovnost v situaci, kdy druhá slabika plní roli sufixu², jenž neovlivňuje význam slova. Mezi tyto sufixy patří třeba 子 *zi*, 头 *tou*, 面 *mian* a 边 *bian*. Objevují se ve slovech „nahore“ 上面 *shàngmian*, „dítě“ 孩子 *háizi* a „uvnitř“ 里头 *lǐtou*. Další skupinu atonických výslovností tvoří výslovnosti větných partikulí, mezi něž patří atributivní slovce 的 *de*, komplementární slovce 得 *de* a ukazatel příslovečného určení 地 *de*. S atonickou výslovností se setkáme také u větných částic, mezi které například patří větná částice zdůrazňující otázku, žádost, prosbu apod. 啊 *a* a větná částice vyjadřující návrh, žádost, vybidnutí 吧 *ba*. Další skupinu tvoří znaky, u kterých nesou oba dva znaky stejný význam, jako je tomu například ve

² morfém připojovaný za kořen slova

slově „oblečení 衣服 *yīfu*, kde jak 衣 *yī*, tak 服 *fú* znamenají shodně oblečení. V takovém případě je druhá slabika rovněž atonická. (ROSS, a další, 2006: 9-10)

2.3 Polyfonní znaky

Znaky s více výslovnostmi neboli polyfonní znaky jsou skupina znaků, s nimiž se pojí dvě a více výslovnosti. (MA, 2013: 84) U této kategorizace částečně představuje problém určit celkový počet těchto znaků, neboť jednotlivé slovníky se v celkovém počtu polyfonních znaků liší. Například ve skupině běžně používaných znaků se u 700 znaků z celkového počtu 7 000 realizují dvě a více výslovnosti. (YANG, 2008 str. 159)

Do kategorie polyfonních znaků patří dvě základní skupiny znaků s více výslovnostmi. První skupinu tvoří znaky s více výslovnostmi a s více významy 多音多义字 *duōyīn duōyì zì*. Druhou skupinu tvoří znaky s více výslovnostmi a se stejným významem 多音同义字 *duōyīn tóngyìzì*. (YANG, 2008: 159) Skupina znaků s více výslovnostmi a se stejným významem tedy zastupuje znaky, u nichž dochází k více zvukovým realizacím daného znaku, avšak v rámci těchto realizací nedochází ke změně významu. Do této skupiny spadají například znaky s měnící se výslovností v závislosti na tom, zda se nachází v literárním textu nebo se vyslovují v běžné řeči. Dále pak znaky, u kterých dochází k více výslovnostem v souvislosti s různými nářečími. Znaky s více výslovnostmi a více významy jsou skupina znaků, ve které se u jednotlivých výslovností konkrétního znaku nezachovává jeden význam. Do této skupiny patří například znaky použité pro zápis jiného významu na základě fonetické podobnosti. (MA, 2013: 88-90)

Polyfonní znaky jsou skupina znaků, která se postupem času stále více a více rozšiřuje. Znaky spadající do kategorie polyfonních znaků lze zařadit do sedmi skupin. První skupina nese název foneticky vypůjčené znaky 通假字 *tōngjiǎzì* a sdružuje znaky, které byly vypůjčeny k zaznamenání nové výslovnosti nesoucí jiný význam. (WANG, a další, 2004: 31) Druhou kategorií tvoří skupina nazvána rozdílná výslovnost při mluvené řeči a při čtení 文白异读 *wénbáiyìdú*. Tato skupina zastupuje znaky, u nichž se realizuje jiná výslovnost při čtení literárních textů a jiná zvuková realizace v mluvené čínštině. Třetí skupinu znaků tvoří ty, u kterých dochází v rámci jednoho znaku k výskytu více výslovností z důvodu odlišné zvukové realizace v různých čínských dialektech.

Jedná se tedy o odlišné čtení mezi standardní čínštinou 普通话 *pǔtōnghuà* a dalšími čínskými dialekty. (YANG, 2008: 161) V rámci odlišností mezi standardní čínštinou a dialekty se může jednat buď o rozdíly pouze ve změně v tónu, jako je tomu například u slova „kvalita“ 质量 *zhìliàng*, kdy se znak 质 ve standardní čínštině vyslovuje *zhì*, zatímco v pekingském dialektu se výslovnost stejného znaku realizuje jako *zhǐ*. Podobně je tomu u slova „učebna“ 教室 *jiàoshì*. Znak 室 se ve standardní čínštině vyslovuje ve slově učebna *shì*, zatímco v pekingském dialektu se realizuje jako *shǐ*. Kromě rozdílu v tónu, jenž při snaze porozumět danému slovu není tak zásadní, narazíme často v rámci rozdílné výslovnosti mezi standardní čínštinou a čínskými dialekty na rozdíly na pozici v oblasti iniciály a finály, což již představuje významnější problém v porozumění. Čtvrtou skupinu tvoří znaky, u nichž došlo k realizaci více výslovností z důvodu odlišení stejných významů v různém kontextu, jako je tomu u znaku 畜. Ve slově „domácí zvířata“ 家畜 *jiāchù* se u tohoto znaku realizuje čtení *chù*. Ve stejném významu, avšak v jiném slově „chovat“ (domácí zvířata) 畜养 *xùyǎng* se u stejného znaku realizuje čtení *xù*. (WANG, a další, 2004: 31) Pátou skupinu tvoří polyfonní znaky, jejichž zrod souvisí se zjednodušením čínských znaků. Tato změna se tedy projevuje ve chvíli, kdy v tradičních znacích existovaly dva znaky s rozdílnou grafickou strukturou, avšak v procesu zjednodušování byly tyto dva znaky sloučeny do jednoho zjednodušeného znaku. Takové sloučení nastalo například u znaku 纤, do něhož byly sloučeny dva tradiční znaky „elegantní“ 纖 *xiān* a „vlečné lodní lano“ 纜 *qiàn*. (MA, 2013: 89-90) Šestou skupinu tvoří polyfonní znaky, u kterých se více výslovností vyvinulo postupem času z důvodu chybného čtení daného znaku, čímž vznikla další výslovnost a z daného znaku se stal znak polyfonní. Vytvoření nové výslovnosti chybným čtením nastalo například u slova „odhalit; zveřejnit“ 曝光 *bàoguāng/pùguāng*. Původně se toto slovo četlo *pùguāng*, ale postupem času vznikla výslovnost *bàoguāng*. V současné době jsou tedy u takového znaku vedeny obě dvě výslovnosti. Do poslední skupiny spadají znaky, které vznikly pro potřeby fonetického přepisu cizích slov do čínštiny, jako je tomu například ve slově princezna Sissi 茜茜公主 *Xīxī gōngzhǔ*, přičemž znak 茜 se primárně čte *qiàn* a označuje druh rostliny. (WANG, a další, 2004: 31)

Z analýz šesti čínských slovníků, jež ve své knize cituje MA (2013: 85) vyplývá, že v pěti z nich polyfonní znaky zaujímají přibližně 10 % všech znaků. Tři ze šesti

zkoumaných slovníků zastupují skupinu běžně používaných znaků, tedy skupinu o celkovém počtu přibližně 7 000 znaků. Jedná se o slovník *Xinhua* 新华字典 *xīnhuá zìdiǎn* (dále pod zkratkou *XZ*), slovník *Hanzi* 汉字信息字典 *hànzì xìnxī zìdiǎn* a *Tabulku běžně používaných znaků v moderní čínštině* 现代汉语通用字表 *hànyǔ tōngyòngzì biǎo*. V rámci shrnutí dále Ma uvádí jeden znakový inventář, který reflektuje kategorii často používaných znaků. Konkrétně se jedná o *Tabulku často používaných znaků v moderní čínštině* 现代汉语常用字表 *xiàndài hànyǔ chángyòngzì biǎo*. Dvě uváděné analýzy slovníků *Cihai* 辞海 *cíhǎi* a *Slovník moderní čínštiny* 现代汉语词典 *xiàndài hànyǔ cídiǎn* (dále pod zkratkou *XHC*) zkoumaly jazykový inventář obsahující více jak 10 000 znaků. Z hlediska průměrného zastoupení polyfonních znaků vyčnívá pouze slovník *Cihai*, ve kterém je z procentuálního hlediska dvakrát více polyfonních znaků než v ostatních slovnících. Tento fakt je způsoben výskytem velkého množství archaických výrazů a tzv. různopsaní.

Slovník	Celkem znaků	Polyfonních znaků	Průměr
<i>XZ</i>	7 350	735	10 %
<i>XHC</i>	11 000	1000	10 %
Tabulka běžně používaných znaků v moderní čínštině	7000	624	8,9 %
Tabulka často používaných znaků v moderní čínštině	3500	417	11,9 %
Slovník Xinxi	7785	747	9,6 %
Cihai	11834	2641	22 %

Tabulka 1: Zastoupení polyfonních znaků z hlediska různých slovníků. Zdroj: (MA, 2013: 85)

Polyfonní znaky lze kategorizovat na základě počtu výslovností, jimiž jsou nositeli. Z tabulky, kterou ve své knize uvádí Ma (2013: 160) vyplývá, že ve všech kategoriích znaků z hlediska frekvence jejich výskytů převládají polyfonní znaky se dvěma výslovnostmi. Polyfonní znaky s více jak dvěma výslovnostmi se vyskytují sporadicky.

Kategorie/počet výslovností	2	3	4	5	6	Celkem
Méně často používané znaky	88	3				91
Běžně používané znaky	194	12	1		1	208
Často používané znaky	275	45	4	2		326
Celkem	557	60	5	2	1	625

Tabulka 2: Počet výslovností polyfonních znaků ve skupinách znaků podle jejich frekvence výskytu. Zdroj: (YANG, 2008: 160)

Jak cituje YANG (2008: 60), polyfonní znaky lze dále kategorizovat na základě míry odlišnosti jednotlivých výslovností do čtyř základních kategorií. První skupina je tvořena znaky, u kterých v rámci více výslovností konkrétního znaku dochází ke změně v tónu. Je tomu tak například u znaku 记, s nimž se pojí výslovnosti *jì/jǐ* anebo u znaku 斗 *dǒu/dòu*. Do druhé skupiny se řadí znaky, u kterých dochází ke změně na pozici iniciály, při zachování stejné finály. Do této skupiny spadá například znak 重 *zhòng/chóng*. Třetí typ odlišnosti představuje změna na pozici finály, při zachování stejné iniciály. Do této kategorie patří například znak 都 *dōu/dū*. Poslední kategorii tvoří znaky, u nichž nastává změna v iniciále i ve finále. Takovými znaky jsou pro ilustraci 广 *guǎng/ān* anebo 么 *me/ma/yāo*.

Kategorie/místo změny	Tón	Iniciála	Finála	Iniciála a finála	Celkem
Méně často používané znaky	37	26	10	18	91
Běžně používané znaky	58	57	26	67	208
Často používané znaky	178	46	58	44	326
Celkem	237	129	94	129	625

Tabulka 3: Typ změny mezi výslovnostmi u polyfonních znaků z hlediska skupin frekvence výskytu. Zdroj: (YANG, 2008: 160)

3. ANALYTICKÁ ČÁST

Analytická část představuje stěžejní bod mé práce. Jejím předmětem byl rozbor novinového textu z hlediska výskytu polyfonních znaků. Rozbor byl proveden u korpusu čítajícího přibližně 38 tisíc zjednodušených znaků. Do kategorie polyfonních znaků vyskytujících se v mém korpusu spadá z kvantitativního hlediska 9 210 znaků, které byly v souvislosti s uplatňovanými výslovnostmi podrobeny hlubšímu zkoumání. Cílem analytické části je přinést porovnání výskytu polyfonních znaků v mém textu s výsledky dosud provedených analýz zabývajících se zastoupením polyfonních znaků v jazykovém inventáři moderní čínštiny. V tuto chvíli bych také rád upozornil na pojmy, se kterými pracuji v mé analýze. Pro kvantitativní zastoupení, v korpusové lingvistice označované jako token, používám ve své práci označení text. Pro kvalitativní zastoupení, v korpusové lingvistice označované jako type, používám ve své práci označení repertoár.

3.1 Způsob zpracování

Při tvorbě analýzy jsem postupoval v několika krocích. Prvním krokem bylo zjištění celkového počtu všech znaků vyskytujících se ve zkoumaném jazykovém korpusu. Za tímto účelem jsem využil online program umožňující po zadání textu vygenerovat soupis všech znaků, jejich celkové zastoupení v textu a frekvenci výskytu³. Vygenerovaný soupis znaků byl následně převeden do excelu.

První částí analýzy vygenerovaných znaků bylo jejich rozčlenění do dvou základních skupin. Toto rozčlenění bylo provedeno na základě výčtu všech jejich výslovností uvedených ve slovnících XZ a XHC. První skupinu tvořily znaky, které nepatří do skupiny polyfonních znaků, tudíž se u nich realizuje pouze jedna výslovnost. Tyto výslovnosti byly zaznamenány v repertoáru všech znaků vyskytujících se v mém korpusu a s těmito znaky jsem již dále nepracoval. Podstatná byla druhá skupina, kterou tvořily polyfonní znaky. Tyto znaky jsem následně na základě *Normativního slovníku polyfonních znaků v moderní čínštině* 现代汉语多音字规范字典 *Xiàndài Hànyǔ*

³ Výpočet vygenerovaný aplikací 字词频率统计 Zìcí pínǔ tǒngjì (dostupné na www.cncorpus.org)

duōyīnzì guīfàn zìdiǎn (dále pod zkratkou *DZ*) srovnal dle frekvence jejich výskytu v čínštině. Pro sestavení tabulky polyfonních znaků jsem tedy vycházel primárně ze tří slovníků. Touto problematikou se budu podrobněji zabývat v další kapitole.

Po rozčlenění polyfonních znaků dle prominence jejich výslovnosti jsem přikročil k samotnému novinovému textu, ve kterém jsem barevně rozlišoval uplatněné výslovnosti daných znaků v konkrétním případě. Počty jednotlivých výslovností jsem následně zaznamenával do tabulky polyfonních znaků.

Na základě zjištěných výslovností jsem polyfonní znaky podrobně zkoumal v několika rovinách. První rovinou byla analýza počtu výslovností a jejich konkrétní uplatnění v mém vzorku. Následovala analýza prominence a zkoumání výskytu jednotlivých výslovností. Další rovinou bylo zkoumání znaků z hlediska jejich vzájemných odlišností na úrovni složení slabiky. Kromě analýzy prominence uplatňovaných výslovností byly všechny ostatní analýzy společně s údajem o celkovém výskytu polyfonních znaků v textu porovnány s výsledky dosud provedených výzkumů.

3.2 Využití slovníky

Jak již bylo zmíněno v předešlé kapitole, za účelem větší objektivnosti jsem pro zpracování analýzy použil tři různé slovníky. Slovníky *XZ* a *XHC* jsem použil jako hlavní zdroj pro určování počtu výslovností u jednotlivých znaků a následného určování uplatňované výslovnosti v mém textu. Slovník *DZ* posloužil k seřazení znaků podle jejich frekvence výskytu tak, jak jsou v něm uvedeny. V případě, že došlo u některých znaků k rozdílnému počtu výslovností mezi jednotlivými slovníky, kdy například *XZ* uváděl celkem tři výslovnosti, *XHC* uváděl také tři výslovnosti, ale v *DZ* byly vedeny pouze dvě výslovnosti, přikláněl jsem se k těm výslovnostem a jejich počtu, které byly vždy shodně uvedeny alespoň ve dvou slovnících. Tato situace nastala například u znaku 说, u něhož *XZ* a *XHC* shodně uvádějí výslovnosti *shuō/shuì/yuè*, zatímco *DZ* uvádí pouze dvě výslovnosti *shuō/shuì*. Z toho důvodu pracuji u tohoto znaku se třemi výslovnostmi.

Podrobněji se budu problematice rozdílného počtu výslovností v jednotlivých slovnících věnovat v podkapitole „Problémy při práci se slovníky“. Následující odstavce věnuji popisu slovníků, se nimiž jsem pracoval. Abych zajistil relativně větší objektivnost

výsledků, pracoval jsem se slovníky normativními. Jediný nedostatek u *XZ* a *XHC* spočíval v tom, že i přes výčet polyfonních znaků, neobsahují informace o jejich pořadí z hlediska frekvence výskytu v moderní čínštině. Z tohoto důvodu musely být výsledky z těchto slovníků porovnány se slovníkem *DZ*, podle kterého bylo stanoveno pořadí výslovností podle jejich prominence.

Slovník *XZ* je čínský normativní slovník s dlouhou tradicí. První vydání tohoto slovníku pochází z roku 1953. Poslední vydání, jedenácté, obsahuje více jak 13 000 znaků. Tvůrci každého nového vydání se snaží vytvořit takový slovník, jenž bude svou aktuálností reflektovat současnou slovní zásobu, proto v něm nalezneme i jména osob a zeměpisná označení. Znaký ve slovníku jsou řazeny abecedně podle jejich výslovnosti a lze je vyhledávat ve podle slabik, radikálů a podle počtu tahů. U znaků, které byly zjednodušeny, je uvedena i jejich tradiční verze. U každého znaku dále nalezneme výčet všech jeho významů. Pokud se jedná o polyfonní znak, jsou u konkrétního znaku uvedeny také všechny jeho další výslovnosti s odkazy na jejich lokaci ve slovníku. Znak je vždy vysvětlen a v některých případech, především u těch frekventovanějších znaků, jsou uvedeny příkladové věty. Slovník je doplněn také o grafické vyobrazení různých předmětů nebo orgánů lidského těla s popisky jednotlivých částí. Na konci slovníku je uveden soupis národnostních menšin, posloupnost čínských dynastií a údaje o zemích světa. (Xinhua zidian, 2011). Při své práci jsem pracoval s 11. vydáním tohoto slovníku.

XHC je normativní slovník obsahující 65 000 hesel. První vydání slovníku pochází z roku 1978. Stejně jako u *XZ* se jeho tvůrci častými přepracováními snaží zajistit co největší aktuálnost. Například v pátém vydání bylo přidáno 6 000 nových hesel a 2 000 hesel bylo odebráno. U polyfonních znaků je vždy uváděn i výčet jejich dalších výslovností s číslem příslušné stránky. V přílohách se opět nachází historické informace a oproti slovníku *XZ* obsahuje slovník *XHC* tabulku jednotek a převody mezi nimi. (Xiandai Hanyu cidian, 2005) Při své analýze jsem využíval 5. vydání tohoto slovníku z roku 2005, ve kterém se nachází 65 000 hesel. Slovník byl pro mou práci velmi užitečný při hledání výslovností u dvou a víceslabičných morfémů, neboť kromě samotného výčtu dalších výslovností u polyfonních znaků přináší také obsáhlý výčet slov pojících se s konkrétním znakem.

Slovník *DZ* byl vydán v roce 2012 a nalezneme v něm 900 nejfrekventovanějších polyfonních znaků. Autoři si dali za cíl přinést touto publikací co nejlepší přehled

čínských polyfonních znaků. Byli si vědomi obtížností takové práce, protože v některých případech se například pouze v souvislosti s jinými nářečními výslovnosti konkrétního znaků značně liší. Znaky jsou ve slovníku uvedeny ve zjednodušené podobě. U zjednodušených znaků je uvedena i jejich tradiční verze. Znaky jsou ve slovníku řazeny podle jejich primární výslovnosti, za kterou nalezneme soupis všech dalších výslovností s jejich významy. Výslovnosti jsou vedeny v pořadí dle frekvence jejich výskytu v moderní čínštině. (LI, 2012) Slovník *DZ* obsahuje velké množství polyfonních znaků, ale je možné se v něm setkat s absencí těch méně frekventovaných. Menší slabinou tohoto slovníku je občasný výskyt chybného přepisu čínských znaků v pinyinu.

3.2.1 Problémy při práci se slovníky

Nejzásadnější překážkou při práci se slovníky byl rozdílný počet výslovností uvedených u polyfonních znaků. V tomto ohledu byl pro mé potřeby nejužitečnější *XHC*, jenž u všech polyfonních znaků uváděl přesný výčet a počet jejich výslovností, tak jak jsem je později zaznamenal do tabulky polyfonních znaků.

Významný problém představovala občasná absence polyfonních znaků ve slovníku *DZ*. Ve většině případů se jednalo o znaky, které se v textu vyskytovaly sporadicky, a tak byla jako primární uvedena výslovnost s vyšším zastoupením v textu. Celkově se v korpusu nacházelo osm znaků, ke kterým nebylo možno dohledat data ve slovníku *DZ*. Tyto znaky jsou v tabulce polyfonních znaků vyznačeny červeně. Jako nejzásadnější nedostatek hodnotím absenci znaku 有 (*yǒu/yòu*), jenž se v textu vyskytuje celkem 139krát. U tohoto znaku jsou shodně ve slovnících *XHC* a *XZ* uvedeny dvě výslovnosti, zatímco v *DZ* tento znak není uveden vůbec.

Poslední úskalí při určování celkového počtu výslovností u polyfonních znaků představovaly jejich atonické výslovnosti. V tomto případě nastává rozkol mezi slovníky, kdy například slovník *XZ* vůbec atonické výslovnosti neuvádí. Na druhé straně *XHC* a *DZ* atonické výslovnosti uvádí, avšak ne ve všech případech. Konkrétně u znaku 上 (*shàng/shǎng/shang*) je v obou slovnících shodně uvedena atonická výslovnost *shang*,

kteřá se realizuje, pokud znak plní funkci záložky⁴. Naopak u některých znaků, u nichž se atonická výslovnost také realizuje, nebyla uvedena ve slovníku. Takovým případem je například slovo 关系(*guānxi*) ve významu „vztah“, „styk“, „souvislost“, kdy u znaku 系 (*xi/jì/xi*) není ve slovnících uvedena jeho atonická výslovnost *xi*, i přestože se tato výslovnost ve skutečnosti realizuje. Celkem se v korpusu z kvalitativního hlediska nachází devět znaků, u kterých se dle slovníku atonická výslovnost nevyskytuje, ale ve skutečnosti je realizována. Takové výslovnosti jsou v mém přehledu polyfonních znaků vyznačeny šedě a jsou vedeny jako další výslovnost konkrétního znaku. K dodatečnému ověření skutečnosti, zda se atonická výslovnost u polyfonních znaků realizuje či nikoliv, byl použit počítačový program Wenlin⁵. V mém přehledu polyfonních znaků nejsou uvedeny atonické výslovnosti u znaků, u nichž tato výslovnost existuje, ale není vedena ve slovnících a zároveň se nevyskytují v mém korpusu.

3.3 Korpus

Všechny články, které jsem použil pro sestavení korpusu pochází z oficiálního čínského stranického deníku *Renmin Ribao* 人民日报 *Rénmín Ribào*, který se do češtiny překládá jako *Lidový deník*. Historie těchto novin sahá do konce 40. let, kdy se staly hlavním periodikem *Komunistické strany Číny*. Posláním těchto novin je informovat o stranických záležitostech a dalších důležitých tématech související s politikou a situací v Číně. O významu těchto novin také svědčí fakt, že byly v roce 1992 organizací OSN zařazeny mezi nejvýznamnější světové noviny. V současné době nalezneme *Lidový deník* ve více jak 100 zemích v několika jazykových mutacích. Kromě samotných novin se vydavatelství novin *Renmin Ribao* specializuje na publikování odborných časopisů například o motorismu, vědě, a historii. (People's Daily, 2017)

⁴ Na rozdíl například od záložky 里 *lǐ*, která může být tonická i atonická, záložka podstatných jmen 上 *shàng* je vždy atonická. (ŠVARNÝ, a další, 2001: 95)

⁵ Wenlin je počítačový program, který slouží jako pomocník při výuce čínštiny. Wenlin obsahuje slovník a mnoho dalších funkcí, které pomáhají při výuce čínštiny. Nabízí například tvorbu kartiček znaků, převod čínštiny z a do jednotlivých transkripčních norem. Umožňuje také širokou práci s textem, kdy je schopný vygenerovat znaky v něm uvedené podle výslovnosti, frekvenčního zastoupení a třeba podle počtu tahů. (dostupné z: www.wenlin.com) (Wenlin Institute, 2018)

Korpus se skládá z elektronického vydání novin publikovaného dne 10.11.2017. Za účelem sestavení znakového korpusu byly použity první 4 strany novin. Pro potřeby analýzy jsem převáděl pouze text, bez obrázků, grafů a jejich popisu. Text byl zanechán ve své původní podobě, pouze byl v textovém souboru pro lepší přehlednost rozdělen na jednotlivé články a byly doplněny čísla stránek. Korpus obsahuje celkem 38 662 znaků včetně mezer, z čehož 37 450 tvoří samotné čínské znaky.

V celkovém počtu 37 450 čínských znaků nalezneme 1 619 různých znaků, které tvoří repertoár všech znaků v mém korpusu. Tento počet v sobě zahrnuje obě kategorie znaků, tedy jak znaky s jednou výslovností, tak znaky polyfonní. Nejpočetněji zastoupený je znak 的 (*de/dī/dí/dì*), jenž se vyskytl v mém korpusu celkem 975krát. Pro analýzu je klíčové především zastoupení jednotlivých polyfonních znaků v textu, protože tento údaj je zásadní pro získání relevantních dat za účelem komparace.

Za účelem lepší orientace v textu jsem jednotlivé výslovnosti daného znaku barevně rozlišil na základě pořadí uplatňované výslovnosti. Barevné označení v textu je shodné s barevným označením v repertoáru polyfonních znaků.

3.3.1 Specifika korpusu

Na tomto místě bych rád upozornil na odraz obsahu korpusu v mém repertoáru čínských znaků. V souvislosti s návštěvou amerického prezidenta Donalda Trumpa v Číně jsem narazil na opakování znaků, které by za normálních okolností neměly tak početné zastoupení. Níže všechny specifika popíši podrobněji.

Jak již bylo zmíněno výše, první specifikum novinových článků obsažených v korpusu souvisí se samotným datem vydání novin, protože ve dnech 8. až 10.11.2017 navštívil Čínu americký prezident Donald Trump při své cestě po Asii. Značná část článků se zaměřuje na toto setkání, při němž bylo v Číně podepsáno celkem 34 smluv mezi čínskými a americkými firmami. Prezidenti vedli diskuze nad otázkami další ekonomické spolupráce, ochrany životního prostředí a například se také zabývali problematikou chytrých měst. (MOFCOM, 2017)

Dalším podstatným rysem korpusu je užívání velkého množství vlastních jmen osob a míst. V souvislosti s vlastními jmény příslušníků cizích zemí se občas vyskytl

problém s určením výslovnosti jednotlivých znaků při fonetickém přepisu jejich jmen do čínštiny. V takovém případě jsem použil záznamy čínských zpráv, ve kterých se konkrétní jména vyskytovala.

3.4 Ukázka tabulky a korpusu

Pro snadnou práci s korpusem byla velmi důležitá přehledně vytvořená tabulka polyfonních znaků. Níže je vyobrazena závěrečná podoba tabulky, ve které jsou uvedeny všechny relevantní informace pro mou analýzu. Obrázek č.1 zobrazuje pouze část tabulky polyfonních znaků. Kompletní tabulka, korpus a ostatní soubory potřebné k vytvoření analytické části jsou k nahlédnutí na přiloženém CD. Výslovnosti v tabulce jsou seřazeny tak, jak je uvádí slovník *DZ*. Znaky, jež se ve slovníku *DZ* nevyskytují a tím pádem z něj nebylo možno zjistit jejich frekvenční zastoupení, jsou seřazeny dle frekvence výskytu v mém textu. Pro příklad uvedu znak 有, u kterého jsou v *XHC* a *XZ* uvedeny shodně výslovnosti *yǒu/yòu*, zatímco v *DZ* tento znak není uveden vůbec. Tento znak se v analyzovaném textu vyskytl celkem 139krát, z čehož se ve všech případech uplatňovala výslovnost *yǒu*. Z toho důvodu uvádím v mé tabulce polyfonních znaků tuto výslovnost jako primární. Obdobná situace nastala v případě, kdy slovníky *XHC* a *XZ* uváděly více výslovností než *DZ*. Toto nastalo například u znaku 侧, u něhož *DZ* uvádí pouze dvě výslovnosti *cè/zhāi*, zatímco *XHC* a *XZ* shodně uvádějí výslovnosti tři – *cè/zhāi/zè*. V takové situaci jsem se rozhodl zvukovou realizaci znaku, která není vedena v *DZ* vždy zařadit až jako poslední výslovnost daného znaku.

Atonické výslovnosti, které se nenachází ve slovnících jsou vyznačeny šedě. Problematikou výskytu atonických výslovností v mém textu jsem se zabýval v kapitole „3.2.1 Problémy při práci se slovníky“. Celkem do této kategorie spadá osm znaků (v závorce vždy uvedena pouze atonická výslovnost) – 度 (*du*), 系 (*xi*), 识 (*shi*), 同 (*tong*), 当 (*dang*), 夫 (*fu*), 分 (*fen*) a 量 (*liang*).

Položka „výskyt“ zobrazuje celkový výskyt znaků v analyzovaném textu. U položky „možnosti výslovnosti“ je uveden celkový počet výslovností, jenž vznikl na základě shodného počtu v rámci jednotlivých slovníků. Barevné rozlišení jednotlivých výslovností odpovídá barevnému rozlišení jednotlivých výslovností v analyzovaném

textu. Poslední položka „in/fin“ představuje mou klasifikaci znaků pro potřeby následného srovnání s dosud vytvořenými analýzami. Položka „in/fin“ zobrazuje rozdíl na úrovni segmentálního složení čínské slabiky. U jednotlivých znaků je uvedeno, jaké se vyskytují rozdíly mezi jednotlivými výslovnostmi polyfonních znaků. Pokud je v položce „in/fin“ uvedena „finála“, jednotlivé výslovnosti se liší v rozdílném čtení finály. Položka „iniciála“ označuje znaky, u kterých dochází mezi jednotlivými výslovnostmi ke změně na pozici iniciály. Označení „obojí“ zastupuje výslovnosti, kdy dochází ke změně jak na pozici iniciály, tak finály. Pokud je políčko prázdné, dochází pouze ke změně tónu.

Výskyt	znak	Možnosti výslovnost	1. výslovnost	2. výslovnost	3. výslovnost	4. výslovnost	5. výslovnost	in/fin	rozdíl	reál				
430	和	5	hé	430	hè	0	hú	0	huó	0	huò	finála	vše	1
975	的	4	dě	975	dī	0	dí	0		0		finála	vše	1
105	行	4	xíng	97	háng	8	hàng	0	héng	0		obojí	vše	2
39	着	4	zhuó	12	zháo	0	zhāo	0	zhe	27		finála	vše	2
26	拉	4	lā	26	lá	0	lǎ	0	là	0			tón	1
3	差	4	chā	3	chà	0	chāi	0	cī	0		obojí	vše	1
1	恶	4	è	1	ě	0	wū	0	wù	0		obojí	vše	1
1	哪	4	nǎ	1	na	0	něi	0	né	0		finála	vše	1
201	强	3	qiáng	201	qiǎng	0	jiǎng	0				iniciála	vše	1
190	同	3	tóng	185	tòng	0	tong	5					tón	2
128	系	3	xì	50	jì	1	xì	77				iniciála	vše	3
117	上	3	shàng	42	shǎng	0	shang	75					tón	2
103	个	3	gè	6	gě	0	ge	97					tón	2
96	家	3	jiā	96	jia	0	jie	0				finála	vše	1
60	度	3	dù	57	duó	0	du	3				finála	vše	2
60	与	3	yǔ	56	yù	4	yú	0					tón	2
59	得	3	dé	46	de	13	děi	0				finála	vše	2
58	华	3	huá	58	huà	0	huā	0					tón	1
56	分	3	fēn	34	fèn	20	fan	2					tón	3
55	将	3	jiāng	54	jiàng	1	qiàng	0				iniciála	vše	2
44	解	3	jiě	44	jiè	0	xiè	0				iniciála	vše	1
41	当	3	dāng	39	dàng	1	dang	1					tón	3
41	过	3	guò	41	guo	0	guō	0					tón	1
39	夫	3	fū	38	fú	0	fu	1					tón	2

Obrázek 1: Ukázka repertoáru polyfonních znaků

V samotném korpusu (obrázek č.2) jsou zvýrazněny pouze polyfonní znaky. Na obrázku č.2, jenž představuje ukázkou z mého korpusu je patrné barevné rozlišení znaků na základě uplatněné výslovnosti v daném případě. Je patrné, že v textu převažuje modrá barva, která zastupuje polyfonní znaky, u kterých se realizuje v textu primární výslovnost. Červeně jsou značeny znaky, u nichž se v konkrétním případě aplikovala výslovnost, která je v repertoáru vedena jako druhá v pořadí. Žlutě jsou vyznačeny znaky, u kterých se v daném případě realizuje třetí výslovnost v pořadí. Zeleně jsou zvýrazněny znaky, u nichž dochází v daném případě k realizaci čtvrté výslovnosti v pořadí. Pátá výslovnost, která je v mé tabulce polyfonních znaků vedena pouze u znaku 和, se v korpusu nevyskytla, a tudíž nenese žádné barevné označení. Ukázkový text ilustruje rozložení jednotlivých výslovností v analyzovaném textu a jednoznačně poukazuje na to, že

převládají výslovnosti vedené jako primární, dále za nimi následují výslovnosti vedené jako druhé v pořadí a nejmenší zastoupení jsem zaznamenal u výslovností, které jsou třetí a čtvrté v pořadí.

中美元首共同出席中美企业家对话会闭幕式

本报北京 11 月 9 日电（记者杨迅、杜一菲）国家主席习近平 9 日在人民大会堂同来华进行国事访问的美国总统特朗普共同出席中美企业家对话会闭幕式并致辞。汪洋出席。

习近平指出，今年是中美发表《上海公报》45 周年。45 年来，中美经贸关系实现了历史性发展。两国人民从中获益良多。事实证明，中美经贸合作潜力巨大、互利双赢。

习近平就中国经济形势和中美经贸关系发表三点看法。习近平指出，中国经济长期向好的前景是光明的。当前，中国经济已经由高速增长阶段转向高质量发展阶段。中国经济结构正在不断优化。中国经济持续向好有基础、有条件、有动力。国际货币基金组织今年以来多次上调对中国经济增长的预测值，是对中国经济走向投下的信任票。

习近平指出，中国坚持改革开放的前景是明确的。只有改革开放才能发展中国。我们将深化供给侧结构性改革，在市场、财税、金融、投资和融资、国有企业等领域集中推出力度大、措施实的改革方案，沿着全面深化改革的道路大步走下去。对外开放是中国的基本国策。中国开放的大门不会关闭，只会越开越大。我们将按照中共十九大作出的战略部署，推动形成全面开放新格局，包括美国企业在内的外资企业在华经营环境也将更加开放、透明和规范。

习近平指出，中美拓展经贸合作的前景是广阔的。作为最大的发展中国家和最大的发达国家，中美经济互补性远大于竞争性。中美经贸合作空间巨大。我们愿积极扩大从美国进口能源和农产品，深化服务贸易合作，也希望美方加大对华民用技术产品出口。我们将继续鼓励中国企业积极赴美投资，也欢迎美国企业、金融机构积极参与“一带一路”有关合作项目。

习近平强调，随着中美经贸合作快速增长，两国难免会出现一些摩擦。双方要本着平等互利、互谅互让精神，通过对话协商妥善处理。

Obrázek 2: Ukázka analyzovaného textu

3.5 Analýza polyfonních znaků

Výchozí bod pro mou analýzu představovalo rozčlenění znaků na znaky polyfonní, u kterých se realizují dvě a více výslovností, a znaky monofonní, u nichž se realizuje pouze jedna výslovnost. Další krok představovala kategorizace znaků v repertoáru podle druhu a počtu uplatněných výslovností. Posledním krokem bylo rozdělení znaků na základě segmentálního složení čínské slabiky.

Z hlediska repertoáru znaků vyskytujících se v analyzovaném textu je jich 257 polyfonních a 1 362 monofonních. Z kvalitativního hlediska tedy polyfonní znaky zaujímají téměř 16 % repertoáru. V textu pak polyfonní znaky zaujímají ¼ všech znaků.

Konkrétně se v analyzovaném textu vyskytuje 37 450 znaků, z toho jich je 9 210 polyfonních.

Na základě více výslovnosti uplatňovaných u polyfonních znaků je tyto znaky možno dále dělit podle jejich počtu. Z tohoto hlediska se v repertoáru u 205 znaků realizují dvě výslovnosti, 44 znaků se pojí se třemi výslovnostmi, 7 znaků se čtyřmi a jedním znakem se pojí pět výslovností.

Tabulka 4: Počet jednotlivých výslovností v rámci repertoáru

V následujících podkapitolách provedu kategorizaci a srovnání znaků podle počtu jejich výslovností z hlediska repertoáru, textu a znakového inventáře. Následně se zaměřím na skutečné uplatnění výslovností v textu dle jejich prominence a rozdělím je do skupin. Posledním bodem bude kategorizace znaků z hlediska segmentální struktury čínské slabiky.

3.5.1 Klasifikace na základě rozdílného počtu výslovností

Při pohledu na soupis více výslovností u polyfonních znaků představuje primární dělení kategorizace podle jejich celkového počtu, tak jak je uvedeno v grafu č.2, jenž přináší údaje o počtu znaků pojících se s konkrétním množstvím výslovností v rámci znakového inventáře moderní čínštiny. Tento graf slouží jako základ pro další komparaci s celkovým výskytem znaků v textu.

Při vzájemném porovnání výsledků pocházejících z repertoáru a z textu je patrné, že ačkoliv nejpočetnější skupinu tvoří znaky, u nichž se realizují dvě výslovnosti, tak největší nárůst mezi zastoupením v repertoáru a v textu jsem zaznamenal u znaků, se kterými se pojí čtyři a pět výslovností. Přestože jsou tyto znaky v repertoáru polyfonních znaků jen nepatrně zastoupeny, v samotném textu se tyto znaky vyskytují ve velmi hojném počtu. Pouze znak 和 (*hé/hè/hú/huó/huò*), zaujímá v textu téměř 5 % všech polyfonních znaků.

Důvod vyššího poměrného zastoupení znaků se čtyřmi a pěti výslovnostmi souvisí s přítomností znaků, které se vzhledem ke své gramatické funkci vyskytují v čínštině obecně velmi často. Pro ilustraci uvedu znak 的, jenž nejčastěji nalezneme ve funkci atributivního slove *de*. V této funkci se v analyzovaném textu vyskytl 975krát. V žádné další skupině výslovností jsem nezaznamenal tak vysoký počet. Po znaku 的 je třetí nejfrekventovanějším znakem v textu 和 s 430 výskyty, jenž spadá do kategorie s pěti výslovnostmi. Ve skupině se třemi výslovnostmi se nejčastěji v textu vyskytuje znak 强, celkem 201krát. U nejpočetnější skupiny z hlediska repertoáru, kterou představují znaky se dvěma výslovnostmi je nejfrekventovanějším znakem v textu 中, jenž se vyskytl 575krát.

V tomto odstavci si kladu za cíl porovnat zastoupení polyfonních znaků v textu s výsledky dosud provedených analýz znakového inventáře. Komparuji výsledky z hlediska procentuálního zastoupení v textu s procentuálním zastoupením v jazykovém inventáři. Po srovnání výsledků mé analýzy s výsledky provedených výzkumů jsem zaznamenal značnou odlišnost mezi zastoupením znaku v textu a jejich zastoupením v jazykovém inventáři. U znaků vyskytujících se v inventáři se u jednoho znaku realizuje dokonce šest výslovností, zatímco v mém korpusu se se žádným znakem nepojí šest výslovností. U poměrného zastoupení všech počtů výslovností jsou rozdíly mezi mým textem a jazykovým inventářem patrné. U znaků se třemi a čtyřmi výslovnostmi je znatelná převaha jejich zastoupení v textu nad zastoupením v inventáři čínských znaků. Naopak u nejpočetnější skupiny znaků, tedy těch, se kterými se pojí pouze dvě výslovnosti, narazíme na pokles mezi jejich zastoupením v inventáři moderní čínštiny a mým textem. V inventáři čínských znaků zaujímají polyfonní znaky se dvěma výslovnostmi 89 % všech polyfonních znaků, zatímco v mém textu zaujímají znaky se

dvěma výslovnostmi 65 % všech polyfonních znaků vyskytujících se v analyzovaném textu.

Počet výslovností	Repertoár	Text	Inventář
2	79,8 %	65 %	89 %
3	17,1 %	17,8 %	9,6 %
4	2,7 %	12,5 %	0,8 %
5	0,4 %	4,7 %	0,3 %
6	---	---	0,2 %

Tabulka 5: Srovnání počtu výslovností z hlediska zastoupení v textu, repertoáru a v inventáři

V této kapitole jsem provedl komparaci poměrného zastoupení polyfonních znaků se stejným počtem výslovností v rámci textu, repertoáru a inventáře. Poměrné zastoupení v textu jsem následně porovnal s výsledky dosud provedených jazykových analýz. V další podkapitole se budu zabývat tím, kolik výslovností se reálně uplatňuje v mém textu u všech 257 znaků tvořící repertoár polyfonních znaků. Jedná se o průměrný počet, který nezohledňuje celkový výskytu daného polyfonního znaku v textu. Jak jsem zmínil již výše, ne u všech znaků dochází z různých důvodů k uplatnění všech jejich výslovností v textu. Následující porovnání si tedy klade za cíl přinést informace o skutečném uplatňování výslovností v textu z hlediska jejich prominence.

3.5.2 Klasifikace na základě celkového počtu uplatněných výslovností

V porovnání se slovníkovým zastoupením jednotlivých výslovností je zajímavé sledovat jejich skutečné zastoupení v textu. Znatelný rozdíl je způsoben především tím, že se u polyfonních znaků vyskytují ve velké míře výslovnosti, u kterých nedochází k příliš častému používání. Ve spojení s běžným textem to jsou především ty výslovnosti, u nichž je jiná výslovnost zároveň nositelem jiného významu. Další příčinou je archaičnost některých výslovností a realizace určitého typu výslovností v závislosti na tom, v jakém dialektu je daný znak vyslovován, což se projevuje například u znaku 说 (*shuō/shuì/yuè*), kdy jeho druhá výslovnost se ve slově „přesvědčovat“ 说服 *shuōfú/shuìfú* realizuje odlišně v pevninské Číně a odlišně na Taiwanu a v Hongkongu. V pevninské Číně se vyslovuje jako *shuōfú*, zatímco v Hongkongu a na Taiwanu jako

shuǐfú. (LI, 2012: 128) V neposlední řadě je třeba také zmínit odlišnou zvukovou realizaci při čtení literárních textů a při vyslovování stejného znaku v mluvené řeči. Tento rozdíl se projevuje třeba u znaku 谁, kde obě výslovnosti *shéi/shuí* nesou význam „kdo, každý, někdo“, avšak častěji se vyskytuje výslovnost *shéi*, protože výslovnost *shuí* se realizuje při čtení literárních textů.

Výše zmíněnou skutečnost reflektuje samotný text, v němž se u 212 znaků z celkem 257 vyskytuje pouze jedna výslovnost, což znamená, že s konkrétním znakem se může pojít libovolný počet výslovností, avšak v analyzovaném textu byla realizována pouze jedna z nich. Není zde však pravidlem, že jedna výslovnost je nositelem pouze jednoho významu. S tímto se lze setkat například u znaku 朝 (*cháo/zhāo*). V textu se stejná výslovnost *cháo* využívá pro zápis většího počtu morfémů. Prvním z nich je význam „Korea“ V tomto významu jej nalezneme například ve slově „Korea (KLDR)“ 朝鲜 *cháo xiǎn*. Tento znak při zachování stejné výslovnosti však také plní funkci prepozičního slova, kdy se překládá jako „(směrem) k“. Setkáme se s ním například ve slově „čelem“ 朝着 *cháo zhe*.

U 41 znaků jsem narazil na skutečnost, kdy se s daným polyfonním znakem pojí v korpusu dvě různé výslovnosti. Je třeba zmínit, že ne příliš významnou část tvoří výslovnosti atonické, kterých je celkem pět. Tyto atonické výslovnosti se ve slovníku nevyskytují, avšak v mém korpusu jsou vzhledem k ucelenosti vedeny jako další možná zvuková realizace daného znaku.

Poslední skupinu znaků tvoří ty znaky, u kterých se v mém korpusu vyskytly 3 výslovnosti. Tyto znaky jsou celkem čtyři: 量 (*liàng/liáng/liang*), 分 (*fēn/fèn/fen*), 当 (*dāng/dàng/dang*), a 系 (*xì/jì/xi*). U všech těchto znaků se vždy s těmito znaky pojí dvě slovníkové výslovnosti, zatímco třetí výslovnost je atonická, která se u daného znaku realizuje pouze v určitých případech. S tímto jsem se v textu setkal například u slova „vztah; styk; souvislost“ 关系 *guānxi*, kde u znaku 系 je realizovaná atonická výslovnost *xi*. Pokud bych odhlédl od atonických výslovností, u žádného znaku v tabulce polyfonních znaků vyskytujících se v mém textu by nedošlo k realizaci více jak dvou výslovností.

uplatněných výslovností	Celkem znaků (z toho atonických)
1 výslovnost	211
2 výslovnosti	42 (5)
3 výslovnosti	4 (4)

Tabulka 6: Průměrný počet uplatněných výslovností v textu

3.5.3 Kategorizace na základě prominence uplatněných výslovností

Jak je patrné z předešlé kapitoly, je znatelný rozdíl mezi slovníkovým počtem výslovností, jež je vedený u jednotlivých polyfonních znaků a počtem výslovností, které se skutečně realizovaly v analyzovaném textu. Důležitým bodem při zkoumání počtu výslovností je také jejich skutečná realizace v korpusu. Pouze u méně než 20 % polyfonních znaků se v korpusu uplatňuje více jak jedna výslovnost, která nemusí být nutně ta primární. Následující kapitola si klade za cíl zaměřit se právě na výslovnosti jednotlivých znaků a jejich uplatnění v mnou analyzovaném textu z hlediska jejich prominence.

Podle druhu uplatňované výslovnosti lze znaky rozdělit do tří skupin. Z tohoto hlediska nejpočetnější skupinu 187 z 257 znaků tvoří ty, u nichž se aplikuje pouze primární výslovnost. Naopak nejméně početnou skupinu tvoří znaky, u kterých se v korpusu vyskytly dvě a více výslovnosti s výjimkou výslovnosti primární. Do poslední kategorie spadají znaky, u nichž nalezneme kromě výslovnosti primární i další výslovnost v pořadí, tedy druhou, třetí nebo čtvrtou.

Zjistil jsem, že u více jak 90 % všech znaků v repertoáru se vždy v textu vyskytuje primární výslovnost. To znamená, že do této kategorie spadají jak ty znaky, u kterých se vyskytla v textu pouze primární výslovnost, tak znaky, u nichž dochází k realizaci primární výslovnosti s libovolnou další výslovností. V pouze 25 případech se primární výslovnost nevyskytuje vůbec. Zároveň je tak vysoký počet výslovností u této kategorie ovlivněn výskytem vlastních jmen osob a míst, které se v korpusu objevují sporadicky, což dokazuje také fakt, že pouze 9 z 25 znaků v této kategorii se v textu vyskytuje z více jak 8krát. Nejvyšší počet znaků, u kterých se v korpusu aplikuje jiná, než primární výslovnost se pojí se znaky 更 – 109x (*gēng/gèng*), 們 – 63x (*mén/men*) a 斗 – 51x (*dǒu/dòu*),

Druh uplatněné výslovnosti	Celkem
Primární	187
Ostatní s výjimkou primární	25
Primární + další výslovnost	45

Tabulka 7: Druh uplatněných výslovností

V kategorii, ve které se primární výslovnost vůbec nevyskytla se nachází 25 znaků. I přes to, že zde nenajdeme primární výslovnost, tak ve 24 případech z 25 dochází ve zkoumaném textu k realizaci výslovnosti, která je vedena jako druhá v pořadí. Pouze v jednom případě došlo k realizaci třetí výslovnosti v pořadí.

Ve skupině, kde se pojí primární výslovnost ještě s nějakou další v pořadí, tedy druhou, třetí nebo čtvrtou, se u 34 znaků ze 45 uplatňuje primární a sekundární výslovnost. První a třetí výslovnost nalezneme u pěti znaků. První a čtvrtou pouze u jednoho znaku. Speciální podskupinu tvoří znaky, u kterých došlo k uplatnění celkem tří výslovností. Tato skupina obsahuje pět znaků, u nichž je vždy třetí zvuková realizace atonická.

3.5.4 Srovnání prominence výskytu polyfonních znaků v textu a v repertoáru

V této podkapitole provedu komparaci dvou analýz vycházejících z mého textu. Porovnáám celkový počet výslovností s jejich reálným počtem vyskytujících se u polyfonních znaků v textu. Touto problematikou jsem se zabýval v předchozích kapitolách „3.5.2 Klasifikace na základě celkového počtu uplatněných výslovností“ a „3.5.3 Kategorizace na základě prominence uplatněných výslovností“. Jak jsem zmínil výše, určení celkového počtu a výčtu polyfonních znaků je velmi problematické, protože se do této kategorie řadí také znaky, které jsou polyfonní jen za určitých okolností, typicky v mluvené řeči. V této komparaci nesrovnávám znaky z hlediska jejich celkového poměrného zastoupení v textu, ale z hlediska výskytu jednotlivých výslovností v něm.

Z porovnání počtu výslovností a jejich celkovým výskytem v textu vyplývá, že u všech počtů výslovností v textu převládá jedna zvuková realizace polyfonních znaků. Znaků se dvěma výslovnostmi se v repertoáru nachází 205. Z tohoto počtu se obě dvě zvukové realizace, tedy jak výslovnost, která je vedena první v pořadí, tak výslovnost,

kteřá je vedena jako druhá v pořadí realizují u 15 % znaků. Obdobná je situace také u znaků se třemi výslovnostmi, kterých je v repertoáru 44. U 31 znaků, tedy více jak 70 %, se v textu vyskytla pouze jedna zvuková realizace z tří možných. U 20 % znaků se v textu uplatnily dvě ze tří zvukových realizací a pouze u 9 % znaků došlo na uplatnění všech tří zvukových realizací. U znaků se čtyřmi výslovnostmi se již nevyskytuje žádný, u kterého by došlo v textu na realizaci všech jeho zvukových realizací. U pěti ze sedmi znaků se realizuje pouze jedna výslovnost a u dvou dvě. V kategorii znaků s pěti výslovnostmi se nachází pouze jeden a v textu se s ním pojí jen jedna výslovnost.

Z tabulky je zřejmé, že ačkoliv polyfonní znaky zaujímají $\frac{1}{4}$ novinového textu, v rámci více výslovností se v textu realizovala většinou pouze jedna z nich. Pouze jedna výslovnost u polyfonních znaků se realizovala ve více jak 82 % případů. Jen u téměř 18 % znaků v repertoáru došlo v textu k realizaci více jak dvou výslovností.

Počet výslovností/uplatněných	Celkem	1	2	3	4	5
2 výslovnosti	205	174	31			
3 výslovnosti	44	31	9	4		
4 výslovnosti	7	5	2	0	0	
5 výslovností	1	1	0	0	0	0
Celkem	257	211	42	4	0	0

Tabulka 8: Počet výslovností podle jejich uplatnění v textu

3.6 Analýza výslovností z hlediska složení slabiky

V předcházejících kapitolách jsem se věnoval polyfonním znakům z hlediska počtů a druhů uplatňovaných výslovností. Po porovnání těchto výsledků s výsledky dosud provedených analýz jsem zaznamenal podstatné rozdíly mezi slovníkovým výskytem polyfonních znaků a jejich výskytem v běžném textu. Pozornost jsem věnoval také skutečné realizaci jednotlivých výslovností v textu podle jejich prominence. V další kapitole si kladu za cíl porovnat jednotlivé výslovnosti v rovině segmentálního složení čínské slabiky. Zaměřím se na porovnání zastoupení polyfonních znaků v repertoáru, v textu a v inventáři.

Yang (2008: 160) ve své publikaci prezentuje návrh na rozdělení polyfonních znaků do čtyř skupin z hlediska změn ve složení čínské slabiky u polyfonních znaků. Toto dělení

přebírám ve své práci. První skupinu tvoří znaky, u kterých nedochází v rámci jejich výslovností ke změně v oblasti iniciály a finály. Jednotlivé výslovnosti se odlišují pouze v tónu (v mé práci používám pro tyto znaky označení „typ T“). U druhé skupiny znaků dochází ke změně v iniciále (v mé práci používám pro tyto znaky označení „typ I“). Další odlišnost představuje změna ve finále (v mé práci používám pro tyto znaky označení „typ F“) a poslední skupinu tvoří znaky, u nichž došlo ke změně v iniciále i finále (v mé práci používám pro tyto znaky označení „typ IF“).

Z hlediska repertoáru i textu převládají polyfonní znaky typu T. U těchto znaků došlo pouze ke změně tónu. Jak v repertoáru všech polyfonních znaků vyskytujících se v mém textu, tak v samotném textu tato skupina zaujímá přibližně 45 % všech polyfonních znaků. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří znaky, u nichž došlo ke změně finály. Mezi nejméně zastoupené patří skupiny znaků, u kterých dochází ke změnám v iniciále a ke změně jak na pozici iniciály, tak finály. Tyto dvě skupiny jsou z hlediska repertoáru zastoupeny shodně 42 znaky. Rozdíl však nastává u zastoupení v textu, kde znaky typu IF zaujímají pouze 8,4 % všech polyfonních znaků v textu, zatímco znaky typu I 14,6 %. Níže uvedená tabulka komparuje zastoupení v textu a v repertoáru s výsledky dosud provedených analýz inventáře moderní čínštiny (tabulka č.3).

Typ	Repertoár	% zastoupení	Text	% zastoupení	Inventář
T	117	46 %	4383	47,6 %	43 %
I	42	16 %	1346	14,6 %	21 %
F	56	22 %	2710	29,4 %	15 %
IF	42	16 %	771	8,4 %	21 %

Tabulka 9: Porovnání typu odlišností z hlediska složení čínské slabiky

3.6.1 Změna typu T

Změna tónu představuje nejčastější odlišnost mezi jednotlivými výslovnostmi u polyfonního znaku. Z celkového počtu 9 210 polyfonních znaků vyskytujících se v analyzovaném textu se změna tónu realizuje u 4 383 z nich. Z hlediska textu zaujímají tedy polyfonní znaky, u kterých dochází v rámci jednotlivých výslovností pouze ke

změně na pozici tónu, téměř polovinu všech polyfonních znaků. Do této kategorie v mém korpusu spadají znaky 中 (*zhōng/zhòng*), 作 (*zuò/zuō*), 发 (*fā/fà*) anebo 要 (*yào/yāo*).

Ve srovnání s výsledky, které ve své knize publikuje Yang (2008: 160), je skupina typu T zastoupena ve větším počtu než ve znakovém inventáři. V mém repertoáru polyfonních znaků se nachází 46 % znaků, jež spadají do kategorie typu T. Yang ve své analýze takových znaků uvádí 43 %. Z hlediska zastoupení v textu procento znaků typu T vzrůstá na 47,6 % všech polyfonních znaků. V souvislosti s tímto jsem došel k závěru, že v mém textu se znaky typu T vyskytují ve větším počtu, než je jejich celkového zastoupení ve znakovém inventáři.

3.6.2 Změna typu I

První skupinu, u které se vyskytuje změna na pozici iniciály nebo finály tvoří znaky typu I. U těchto znaků dochází v rámci jednotlivých výslovností k výskytu odlišné iniciály. Mezi nejpočetněji zastoupené znaky v textu z této kategorie patří 强 (*qiáng/qiǎng/jiàng*), 合 (*hé/gě*) a 重 (*zhòng/chóng*). V mém repertoáru polyfonních znaků skupina znaků typu I 16 % spolu se skupinou typu IF zaujímá jeho nejmenší část. Oproti hodnotám, jež ve své knize uvádí Yang (tabulka č. 3), jsem v mém textu zaznamenal mírný pokles oproti jazykovému inventáři, ve kterém znaky typu I zaujímají 21 %, což je o 6 % vyšší hodnota oproti zastoupení v textu.

3.6.3 Změna typu F

Druhá nejpočetnější skupina znaků z hlediska čtyř typů změn je skupina typu F. Do této kategorie spadají znaky, u kterých dochází v rámci více zvukových realizací ke změně v oblasti finály. Nejfrekventovanějšími znaky v mém textu jsou 的 (*de/dī/dí/dì*), 和 (*hé/hè/hú/huó/huò*) a 大 (*dà/dài*). V této skupině nastal největší rozdíl mezi zastoupením v repertoáru a v textu. V repertoáru se vyskytuje znaků typu F 22 %, zatímco v analyzovaném textu jich je 29,4 %. U této skupiny nastává také největší rozdíl mezi mou analýzou a analýzou uvedenou v tabulce č.3. Znaků typu F nalezneme v inventáři nejméně, konkrétně 15 %. Naopak v textu se jedná o druhý nejfrekventovanější typ změny.

3.6.4 Změna typu IF

Poslední skupinu tvoří znaky typu IF. U těchto znaků dochází ke změnám v rámci jednotlivých výslovnosti jak na místě iniciály, tak na místě finály. Spolu se znaky typu I je tento typ změny v mém repertoáru nejméně častý. Vyskytuje se pouze u 42 ze 257 znaků. Zaznamenal jsem zde také největší pokles mezi zastoupením znaků typu IF v repertoáru a v textu. V repertoáru tvoří znaky typu IF 16 % všech znaků, avšak v analyzovaném textu se jich vyskytuje méně než 10 %. Jen 15 znaků z repertoáru se v textu vyskytlo více jak 10krát. Nejpočetněji jsou zastoupeny znaky 会 (*hui/kuài*), 行 (*xíng/háng/hàng/héng*) a 色 (*sè/shǎi*). Velký rozdíl mezi zastoupením této skupiny v textu a v repertoáru není jediným podstatným rozdílem. Pokles nastal také při srovnání s daty vycházejícími ze znakového inventáře, ve kterém znaky typu IF zaujímají 21 % všech polyfonních znaků. V mém textu tvoří tyto znaky pouze 8,4 % všech polyfonních znaků.

3.8 Komparace výsledků

Při zjišťování informací z korpusu bylo nejpodstatnější shromáždit data, které byly relevantní pro srovnání mých výsledků s dosud provedenými analýzami. V analytické části jsem se podrobně zaměřil na porovnání třech různých aspektů polyfonních znaků. Prvním aspektem bylo porovnání celkového počtu jednotlivých výslovností. Druhým aspektem bylo porovnání na základě typu odlišnosti ve složení čínské slabiky. Třetím aspektem byla analýza druhu a celkového počtu uplatňovaných výslovností v textu. Tato část analýzy byla jediná, kterou nelze porovnat s dosud provedenými výzkumy.

V mém textu se nachází celkem 37 450 čínských znaků, z nichž 9 210 tvoří znaky polyfonní. Polyfonních znaků se v textu tedy nachází 25 %, což představuje 2,5krát častější výskyt oproti zastoupení v inventářích moderní čínštiny, ve kterém se vyskytuje přibližně 10 % polyfonních znaků. I přes vysoké zastoupení polyfonních znaků v textu se u většiny z nich realizuje pouze jedna výslovnost.

Pro komparaci výskytu polyfonních znaků v textu s výskytem v jazykovém inventáři moderní čínštiny jsem se rozhodl z důvodu zkoumání rozdílu mezi skutečným

zastoupením polyfonních znaků v textu a jejich zastoupením v jazykovém inventáři. Toto porovnání je také vhodnější, protože by bylo problematické porovnávat repertoár polyfonních znaků vyskytujících se v textu s jazykovými inventáři moderní čínštiny. Překážku by představovala především specifická slovní zásoba zkoumaného textu.

Z výsledků komparace jasně vyplývá, že rozdíl mezi zastoupením polyfonních znaků v jazykovém inventáři a všech polyfonních znaků vyskytujících se v textu je znatelný. V rámci srovnání nebudu zohledňovat znaky se šesti výslovnostmi, protože jejich zastoupení v celkovém počtu všech polyfonních znaků v inventáři moderní čínštiny je zanedbatelné. Ze srovnání je zřejmé, že znaky, ke kterým se váže podle znakového inventáře více výslovností, tak tyto znaky se v mém textu vyskytovaly velmi často. Například znaky se čtyřmi a více výslovnostmi zaujímají v jazykovém inventáři pouze 1,1 % všech polyfonních znaků, ale v textu se takových znaků vyskytlo 17,2 %. Jedno procento z hlediska znakového inventáře zaujímá tedy více jak 1/6 všech polyfonních znaků v běžném textu. Podobný, i když ne tak strmý nárůst jsem zaznamenal také u znaků se třemi výslovnostmi. V textu se vyskytují tyto znaky v porovnání s jazykovým inventářem moderní čínštiny dvakrát častěji. Kategorie znaků se dvěma výslovnostmi je jediná skupina, u které se nachází nižší zastoupení v textu oproti zastoupení ve znakovém inventáři. Ve znakovém inventáři znaky se dvěma výslovnostmi zaujímají 90 % všech polyfonních znaků, ale v běžném textu jich je pouze 65 %.

Počet výslovností	Text	Inventář
2	65 %	89 %
3	17,8 %	9,6 %
4	12,5 %	0,8 %
5	4,7 %	0,3 %
6	---	0,2 %

Tabulka 10: Srovnání celkového počtu výslovností z hlediska textu a inventáře

V druhé části srovnání polyfonních znaků v mém textu s analýzou, kterou ve své knize publikuje Yang (2008: 160) jsem se zaměřil na komparaci strukturálního složení čínské slabiky. V tomto aspektu jsem také narazil na významné rozdíly při vzájemné komparaci textu s inventářem. V textu byly nejpočetněji zastoupeny skupiny znaků typu T a typu F. Znaky typu T se vyskytují jak v mé práci, tak v tabulce č. 10 v téměř totožném poměrném zastoupení. V obou případech zaujímají necelých 50 % zkoumaného vzorku. Odlišnou situaci lze pozorovat u znaků typu F. Ve znakovém inventáři moderní čínštiny

se těchto znaků nachází pouze 15 %. Z hlediska samotného textu je však tato skupina velmi početná, protože tyto znaky zaujímají přibližně 30 % všech polyfonních znaků v textu. Skupiny znaků typu I a typu IF zaujímají ve znakovém inventáři shodně každá 21 %, ale v mé práci je jejich zastoupení nejnižší. Znaky typu I zaujímají 14,6 % a skupina typu IF zaujímá pouze 8,4 % všech polyfonních znaků v textu.

Typ změny	Text	Inventář
T	47,6 %	43 %
I	14,6 %	21 %
F	29,4 %	15 %
IF	8,4 %	21 %

Tabulka 11 : Srovnání typu odlišností struktury polyfonních znaků

4 ZÁVĚR

V mé bakalářské práci jsem se zabýval zastoupením polyfonních znaků v novinovém textu. Analyzovaný text pocházel z novin, které se do češtiny překládají jako *Lidový deník*. Cílem mé práce bylo provést analýzu polyfonních znaků vyskytujících se v běžném čínském textu. Tato analýza byla následně porovnána s výsledky dosud provedených analýz polyfonních znaků zastoupených v rámci znakového inventáře moderní čínštiny. S dosud provedenými analýzami polyfonních znaků jsem primárně porovnával zastoupení polyfonních znaků v textu. Komparaci polyfonních znaků jsem prováděl celkem ve čtyřech ohledech. Prvním byl celkový počet výslovností u polyfonního znaku. Zde bylo důležité zjistit jakou část korpusu tvoří znaky s konkrétním počtem výslovností uvedených v korpusu. Druhou komparaci, která proběhla pouze v rámci mé práce, bylo porovnání jednotlivých výslovností z hlediska jejich skutečného výskytu v textu a prominence vyskytujících se znaků. Třetím zkoumaným aspektem byl druh změny v segmentální struktuře čínské slabiky v rámci jednotlivých výslovností u jednoho znaku. Poslední komparovaným aspektem se znakovým inventářem bylo celkové poměrné zastoupení polyfonních znaků v textu.

Práce byla rozdělena do dvou částí, na teoretickou a analytickou. Zkoumaný korpus čítající 37 450 zjednodušených čínských znaků pocházel z novinových článků. Před prezentací samotných výsledků je třeba zmínit, že mnou zjištěná data pocházela z článků ze dne 10.11.2017, tudíž je pravděpodobné, že by se při zkoumání *Lidového deníků* vydaného v jiný den výsledky mírně lišily. Specifikum také představovala návštěva prezidenta Donalda Trumpa v Číně, které byla věnována velká část novin. Tato událost má však na složení mého repertoáru polyfonních znaků zanedbatelný vliv.

Na základě komparace výsledků mé analýzy s výsledky dosud provedených analýz znakového inventáře moderní čínštiny jsem došel k závěru, že má hypotéza, kterou bylo, že se bude poměrné zastoupení polyfonních znaků v textu oproti poměrnému zastoupení polyfonních znaků ve znakovém inventáři moderní čínštiny lišit, se potvrdila. Zároveň se také potvrdil předpoklad, a to ten, že poměrné zastoupení znaků s více výslovnostmi bude vyšší v běžném textu než v inventáři moderní čínštiny. V analyzovaném textu se vyskytuje 25 % polyfonních znaků, přičemž ve znakových inventářích se se jich vyskytuje průměrně 10 %. Významnější odlišnosti při komparaci jsem zaznamenal při

zkoumání znaků z hlediska rozdílného počtu výslovností. Tyto rozdíly nejlépe znázorňovala tabulka č. 9, z níž bylo patrné, že jedinou skupinou, u které je vyšší procentuální zastoupení v inventáři, než v mém textu je skupina znaků se dvěma výslovnostmi. U ostatních počtu výslovností jsou polyfonní znaky v textu oproti inventáři zastoupeny ve větším poměru.

Z hlediska změny v segmentálním složení čínské slabiky zaznamenané rozdíly nebyly tak markantní, jak tomu bylo u analýzy počtu výslovností. V tabulce č.10 bylo přehledně uvedeno celkové zastoupení polyfonních znaků z hlediska rozdílu mezi jednotlivými výslovnostmi v mém korpusu a dosud provedenými analýzami. Vyšší poměrné zastoupení oproti provedeným výzkumům nastal u skupiny, ve které se mezi jednotlivými výslovnostmi mění finála, a naopak nižší poměrné hodnoty u skupiny, kde dochází mezi jednotlivými výslovnostmi ke změně jak na pozici iniciály, tak také na pozici finály. U obou zkoumaných aspektů jsem zaznamenal podstatné rozdíly mezi textem a inventářem, přičemž u žádné skupiny nedošlo ke shodě mezi mou analýzou a dosud provedenými analýzami znakového inventáře.

Na základě vlastní analýzy jsem došel k závěru, že se má hypotéza potvrzuje. V rámci třech komparací se znakovým inventářem jsem polyfonní znaky porovnával z hlediska celkového počtu výslovností, z hlediska rozdílu v segmentálním složení čínské slabiky v rámci více výslovností u daného znaku a z hlediska jejich celkového zastoupení. Tyto komparace vycházely ze zastoupení v textu. Ve všech případech jsem narazil na markantní rozdíly mezi zastoupením těchto skupin ve zkoumaném textu a zastoupením v inventáři čínských znaků. Má práce prezentuje nové statistické údaje o zastoupení polyfonních znaků v novinovém textu. Zajímavá by taktéž byla komparace zastoupení polyfonních znaků z hlediska jiných druhů textů. Domnívám se, že by provedení dalších analýz, jež by zkoumaly široký okruh pramenů mohlo vést ke změně pohledu na polyfonní znaky a následné aktualizaci jejich celkového počtu. Práce poukázala na to, že podstatnou otázkou v problematice polyfonních znaků představuje nesjednocenost informací v sekundární literatuře, ke které dochází z důvodu rozdílného přístupu při zkoumání těchto znaků.

Resumé

The aim of this study is to analyse Chinese characters with multiple pronunciations. Present researches analyse only polyphonic characters included in inventory of modern Chinese characters. The thesis contains two parts, the theoretical and analytical. The analytical part includes the performed analysis of a corpus consisting of 37 450 Chinese characters. The primary goal of this study was to analyse the percentage of polyphonic characters in certain newspaper articles, to perform the analysis of polyphonic characters based on a different number of dissimilar pronunciation and also to analyse how the Chinese syllable structure is changed in a case of a character having multiple pronunciations. After the analysis was performed, the outcomes were compared to present researches of inventory of modern Chinese characters. The comparison concludes the percentage and the characteristics of the polyphonic characters in the inventory and in continuous Chinese text are significantly different.

Key words:

analysis, Chinese characters, newspaper text, polyphonic characters, segmental composition of chinese syllable

Seznam literatury

- KANE, Daniel. 2009. *Knížka o čínštině*. Mirošovice : DesertRose, 2009. 978-80-903296-1-4.
- KÉKI, Béla. 1984. *5000 let písma. Přel. Pavla Ziegová*. Praha : Mladá fronta, 1984.
- KRUPA, Viktor a GENZOR, Jozef. 1989. *Písma sveta*. Bratislava : Obzor, 1989.
- LI, XINGJIAN. 2012. *Xiandai Hanyu duoyinzi guifan zidian 《现代汉语多音字规范字典》 [Normativní slovník polyfonních znaků v moderní čínštině]*. Šanghaj : Shanghai cishu chubanshe, 2012. 9787532635184.
- MA, Xianbin. 2013. *Xiandai Hanzi Xue 《现代汉字学》 [Moderní čínská grammatologie]*. Kanton : Jinan daxue chubanshe, 2013. 9787566804839.
- MOFCOM. 2017. Substantial Trade and Economic Cooperation Outcomes Achieved during US President Trump's Visit to China. *Ministry of Commerce of the People's Republic of China*. [Online] 10. 11 2017. [Citace: 1. 15 2018.] <http://english.mofcom.gov.cn/article/newsrelease/significantnews/201711/20171102669122.shtml>.
- People's Daily. 2017. About People's Daily. *People's Daily*. [Online] 2017. [Citace: 15. 2 2018.] <http://www.people.com.cn/GB/50142/104580/index.html>.
- Renmin Ribao. www.people.com.cn. [Online] [Citace: 10. 11 2017.] http://paper.people.com.cn/rmrb/html/2017-11/10/nbs.D110000renmrb_01.htm.
- Renmin Ribao. www.people.com.cn. [Online] [Citace: 10. 11 2017.] http://paper.people.com.cn/rmrb/html/2017-11/10/nbs.D110000renmrb_02.htm.
- Renmin Ribao. www.people.com.cn. [Online] [Citace: 10. 11 2017.] http://paper.people.com.cn/rmrb/html/2017-11/10/nbs.D110000renmrb_03.htm.
- Renmin Ribao. www.people.com.cn. [Online] [Citace: 10. 11 2017.] http://paper.people.com.cn/rmrb/html/2017-11/10/nbs.D110000renmrb_04.htm.
- ROSS, Claudia a MA, Jingheng Sheng. 2006. *Modern Mandarin Chinese grammar: a practical guide*. New York : Routledge/Taylor & Francis Group, 2006. 9780415700108.
- SEHNAL, David. 2002. Čínské znakové písmo. Jeho povaha a vývoj. *Z myšlenek a představ Žluté země*. 2002.
- Shangwu yinshuguan. 2011. *Xinhua zidian 《新华字典》 [Slovník xinhua] (11. vydání)*. Peking : Shangwu yinshuguan, 2011. 9787100077040.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza. 2013. *Ideogramy v moderní čínštině*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 978-80-244-3909-9.
- ŠVARNÝ, Oldřich a UHER, David. 2014. *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 9788024442051.

- ŠVARNÝ, Oldřich a UHER, David. 2001. *Úvod do studia hovorové čínštiny*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. 802440298X.
- TŘÍSKOVÁ, Hana. 2012. *Segmentální struktura čínské slabiky*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2012. 9788024621814.
- UHER, David. 2013. *Hanská grammatologie*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 978-80-244-3866-5.
- VOCHALA, Jaromír a HRDLIČKOVÁ, Věna. 1989. *Úvod do studia sinologie: část filologická*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1989.
- VOCHALA, Jaromír. 2003. *Čínsko-český, česko-čínský slovník*. Praha : Leda, 2003. 80-7335-011-4.
- VOCHALA, Jaromír, NOVÁK, Miroslav a PUCEK, Vladimír. 1989a. *Úvod do čínského, japonského a korejského písma I. Vznik a vývoj*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1989a.
- WANG, Junxia a LIU, Yunhan. 2004. 关于多音字的思考, Guānyú duōyīnzì de sīkǎo, Úvaha nad polyfonními znaky. *Journal of Tangshan Teachers College*. 2004, Sv. 26, 3.
- Wenlin Institute. 2018. Wenlin Software for Learning Chinese. *Wenlin Institute*. [Online] 2018. [Citace: 4. 4 2018.] <https://wenlin.com>.
- WENLIN INSTITUTE, Inc. © 1997-2011. 文林 Wenlin Software for Learning Chinese [Software]. Version 4.0.2. Wenlin Institute, Inc. © 1997-2011.
- WIEGER, Léon. 1965. *Chinese characters : their origin, etymology, history, classification and signification : a thorough study from Chinese document*. New York : Paragon Book Reprint Corp. , 1965. 0-486-21321-8.
- WILDER, G.D. 1974. *Analysis of Chinese characters*. New York : Dover, 1974. 0486230457.
- Xiandai Hanyu cidian. 2005. *Xiandai Hanyu cidian 《现代汉语词典》 [Slovník moderní čínštiny] (5. vydání)*. Peking : Shangwu yinshuguan, 2005. 7100043859.
- Xinhua zidian. 2011. 2011. *Xinhua zidian 《新华字典》 [Slovník xinhua] (11. vydání)*. Peking : Shangwu yinshuguan, 2011. 9787100077040.
- YANG, Runlu. 2008. *Xiandai Hanzixue 《现代汉字学》 [Moderní čínská grammatologie]*. Peking : Beijing shifan daxue chubanshe, 2008. 9787303094370.
- ZÁDRAPA, Lukáš a PEJČOCHOVÁ, Michaela. 2009. *Čínské písmo*. Praha : Orient (Academia), 2009. 978-80-200-1755-0.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Analyzovaný text (CD-ROM)

Příloha č. 2: Soupis všech znak (ů) vyskytujících se v analyzovaném textu (CD-ROM)

Příloha č. 3: Repertoár polyfonních znaků vyskytujících se v textu (CD-ROM)